

[Lembourn.]

gittermaster, og så holder man op med at diskutere.

Der burde være en tredje mulighed, nemlig at man designer masterne ikke kun ud fra økonomiske og tekniske synspunkter, men også ud fra æstetiske. Vi diskuterer jo også grimme og smukke broer, og en bro kan være en skulptur i landskabet, hvis den er skabt også ud fra æstetiske kriterier, eksempelvis den nye Lillebæltsbro.

Nu skal der lægges 3.000 km højspændingsledninger ud over Danmark indtil 1980, og f. eks. for Nordsjællands vedkommende er det en afgørende sag, hvor der er mange landskabelige værdier og mange fredede områder. Jeg har derfor stillet dette spørgsmål til ministeren for at høre, om han vil påvirke fredningsmyndighederne til at tage æstetiske hensyn også ved masternes udformning og ikke kun med hensyn til, hvor de skal anbringes, og om man eventuelt kunne udskrive en konkurrence, så man, på samme måde som når man udlitcerer andre store offentlige byggerier, stiller det krav, at der ikke kun tages økonomiske og tekniske, men også æstetiske hensyn.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen): Jeg tror, jeg kan glæde hr. Lembourn med, at en stor del af den tid, jeg beskæftiger mig med naturfredningsområdet, bl. a. går med at påvirke de forskellige myndigheder til at tage de størst mulige æstetiske hensyn til landskaberne.

Og så kan jeg sige, at efter den i medfør af naturfredningsloven udstedte bekendtgørelse fra 1971 om godkendelse af elanlæg, der agtes placeret uden for byer eller bymæssige bebyggelser, skal alle primære højspændingsanlæg, dvs. 50 kV og derover, godkendes af ministeriet for kulturelle anliggender, mens mindre højspændingsanlæg og lavspændingsanlæg skal godkendes af vedkommende fredningsplanudvalg.

Grundlæggende for administrationen er de af fredningsmyndighederne udarbejdede landskabsboniteringskort, der inddeler det åbne land i 3 zoner: de såkaldt særlig værdifulde landskaber, værdifulde landskaber og det åbne land i øvrigt. Ved administrationen søger fredningsmyndighederne i et samarbejde med elværkerne at skåne de særlig

værdifulde landskaber mest muligt for elledninger, og det er mit indtryk, at dette samarbejde i det store og hele forløber tilfredsstillende, og at elselskaberne også viser forståelse for fredningsmyndighedernes ønsker.

Strømstyrker på 400 kV og mere kræver meget store mastekonstruktioner, og selv om elselskaberne og fredningsmyndighederne tilstræber at skåne landskabet ved valget af ledningsføring, kan elanlæggene naturligvis ikke gøres usynlige, og vi må nok erkende, at en kabellægning af disse strømstyrker for tiden ikke er mulig, hverken af tekniske eller økonomiske årsager.

Efter at bekendtgørelsen om elanlæg i det åbne land var trådt i kraft, blev der af Danske Elværkers Forening og statens naturfrednings- og landskabskonsulent nedsat et samarbejdsudvalg til at drøfte principielle og tekniske spørgsmål. Elselskaberne eksperimenterer i dag i et samarbejde med rådgivende ingeniørfirmaer, hvortil der ofte er knyttet æstetiske konsulenter, og gennem de internationale elorganisationer sker der en udveksling af erfaringer inden for dette område.

Ved udviklingen af elmastetyper har man i Danmark til stadighed tilstræbt at gøre mastekonstruktionerne så lette og funktionelle som muligt, men samspelet mellem de æstetiske og bedste og den teknisk rigtige udformning er kompliceret. Der har bl. a. i USA været eksperimenteret med konstruktioner af massivere udformning, der isoleret betragtet kan forekomme mere æstetisk tilfredsstillende end de i Danmark særlig anvendte gitterkonstruktioner. Disse mere massive master vil imidlertid erfaringsmæssigt virke mere dominerende i et bjergfattigt landskab som det danske. Jeg har ikke personlig kunnet konstatere det andet end på fotografier, hvor det er helt øjensynligt, at det vil virke sådan.

Teknikken på dette område er imidlertid i rivende udvikling, og selv om jeg ikke mener, at det på indeværende tidspunkt vil være hensigtsmæssigt at udskrive en konkurrence om mere æstetiske konstruktioner, har jeg alligevel bedt statens naturfrednings- og landskabskonsulent om at rejse spørgsmålet i det samarbejdsudvalg, jeg har omtalt, således at udvalget er yderligere opmærksom på de æstetiske problemer, der